

Jakobsgrenda barnehage

Vår saksbehandler	Vår ref.	Deres ref.	Dato
Bente Høier	19 /4463/614/A10/&58/ oppgis ved alle henv.		03.05.2019

Jakobsgrenda barnehage - rapport fra tilsyn 25.04.19 jf forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler - varsel om pålegg

Miljøenheten gjennomførte 25.04.2019 tilsyn ved Jakobsgrenda barnehage. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen ivaretar barnas helse, miljø og sikkerhet (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Jakobsgrenda barnehage har etablert et internkontrollsystem med skriftlige rutiner for å ivareta barnas helse, miljø og sikkerhet. Barnehagen kunne ved tilsynet legge fram dokumentasjon på gjennomførte risikovurderinger som grunnlag for etablerte sikkerhetsrutiner. Vårt inntrykk er at barnehagen har vurdert risikoforhold i barnehagen og at risikoforhold vurderes kontinuerlig, men at detaljeringen og dokumentasjonen ikke er tilstrekkelig.

Det ble avdekket fem avvik knyttet til risikovurderinger, barnesikkerhet og lydforhold ved tilsynet. I tillegg ble det gitt merknader på forhold som barnehagen bør vurdere nærmere.

- Avvik 1:** Jakobsgrenda barnehage kan ikke i tilstrekkelig grad dokumentere risikovurderinger av forhold som har betydning for barns miljø og sikkerhet.
- Avvik 2:** Det er sannsynlig at lydnivå innendørs fra radonvifter overskrider gjeldende grenseverdier.
- Avvik 3:** Det er sannsynlig at bygningens ventilasjonsanlegg gir for høyt lydnivå på deler av barnehagens uteområde.
- Avvik 4:** Lekehus og tipier på utelekeområdet har ikke tilfredsstillende fallunderlag.
- Avvik 5:** Det er sannsynlig at fallunderlaget i sandbassengene har for dårlig støtdempende effekt i forhold til fallhøyden på de ulike apparatene.

Frist for uttalelse til varsel om pålegg er 23.05.19.

Denne tilsynsrapporten er et varsel om at vi vurderer å gi virksomheten pålegg om retting. Dersom dere mener at beskrivelsen i denne rapporten ikke er korrekt eller har kommentarer til pålegg og frister som vi varsler her, ber vi om skriftlig tilbakemelding om dette **innen 23.05.19**. Etter 23.05.19 vil vi fatte pålegg om retting. Dere vil motta et eget brev om den videre oppfølgingen.

Frist for retting av avvik vil bli satt til 15.08.19.

2. Beskrivelse av Jakobsgrenda barnehage

Postadresse:
TRONDHEIM KOMMUNE
Miljøenheten
Postboks 2300 Torgarden
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Erling Skakkes gate 14

Telefon:
+47 72542550

Telefaks:
+47 72542551

Organisasjonsnummer:
NO 942 110 464

E-postadresse: miljoenheten.postmottak@trondheim.kommune.no
Internettadresse: www.trondheim.kommune.no

Jakobsgrenda barnehage er en privat 3-avdelings barnehage som eies og drives av andelslaget Jakobsgrenda barnehage SA. Barnehagen hadde ved tilsynet 60 barn.

3. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført som tematilsyn med hovedvekt på dokumentasjon av risikovurderinger gjennomført for å ivareta barns sikkerhet (jf §§ 7 og 14) og internkontroll og avvikshåndtering (jf § 4).

Tilsynet ble gjennomført ved gjennomgang av dokumentasjon med barnehagens ledelse samt intervju av to ansatte. Det ble også gjennomført befarings av barnehagens lokaler og uteområde.

Dokumentasjon fremlagt ved tilsynet

- Barnehagens risikovurderinger dokumentert i PBL Mentor (Barns sikkerhet ved turer og aktiviteter)
- Rutiner for å forebygge og håndtere ulykker og skader
- Årshjul
- Innholdsfortegnelse PBL Mentor - barnehagens internkontrollsystem for miljørettet helsevern
- skjema brukt ved risikovurdering på avdelingsmøter

Deltakere ved tilsynet

Helene Myhre, daglig leder Jakobsgrenda barnehage
Thomas Jørgenvåg, førskolelærer Jakobsgrenda barnehage
Torbjørn Leiknes, assistent Jakobsgrenda barnehage
Rune Berg, rådgiver Miljøenheten
Bente L. Høier, sjefingeniør Miljøenheten

3.1. Har barnehagen tilstrekkelig oversikt over risikoforhold?

Avvik 1: Jakobsgrenda barnehage kan ikke i tilstrekkelig grad dokumentere risikovurderinger av forhold som har betydning for barns miljø og sikkerhet.
Barnehagen må gjennomføre og dokumentere risikovurderinger av situasjoner og aktiviteter som kan utgjøre fare for barnas sikkerhet. Dette innebærer en kartlegging, vurdering av risiko og beskrivelse av tiltak for å redusere risikoen.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. §§ 4 Ansvar, Internkontroll, 7 Generelle krav og 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Observasjon

Barnehagen la ved tilsynet fram risikovurderinger av ulike situasjoner og aktiviteter som kan utgjøre fare for barn på barnehagens inneområde, uteområde og på tur. Arbeidet er gjennomført med bidrag fra ansatte i avdelingsmøter og på fagdager. Barnehagen har brukt eget detaljert skjema i dette arbeidet. Skjemaet har kolonner for beskrivelser av hvordan barnehagen har vurdert risikoen for de ulike hendelsene. Selve skjemaet er ikke arkivert, men risikovurderingene er oppsummert samlet i PBL's modul for risikovurdering.

Vurdering

Risikovurdering er en systematisk arbeidsmetode for å komme fram til risikonivå av ulike aktiviteter/hendelser, og for å gjøre objektive og sammenlignbare vurderinger er det viktig å skille

mellom sannsynligheten for at en hendelse inntreffer og konsekvensen hvis den skulle inntreffe. Til sammen utgjør sannsynlighet og konsekvens risikoen for en hendelse.

Vår vurderinger er at barnehagen har gjennomført risikovurderinger av en del mulige og relevante hendelser. Skjemaet som er brukt i gruppediskusjoner med ansatte er en hensiktsmessig måte å dokumentere hvilke vurderinger som er gjort. Denne dokumentasjonen er ikke tatt vare på eller arkivert på en slik måte at det kommer fram hvilke vurderinger som er gjort for de enkelte uønskede hendelsene. Vi etterlyser også vurdering av flere mulige situasjoner med risiko for ulykker og en bedre detaljering av de enkelte hendelsene.

I PBL's system er enkelthendelser samlet i større bolker og angitt med en felles risiko, selv om sannsynlighet og konsekvens for disse enkelthendelsene kan variere mye. Der man har hendelser med ulik sannsynlighet og konsekvens, bør dette deles inn i underpunkter slik at det blir tydelig hvilke forhold man skal ha fokus på. De enkelte hendelser må detaljeres bedre, slik at det er tydelig hvilken situasjon man har vurdert. I fremlagt dokumentasjon blir hendelser som "barn skader seg" for lite konkret og beskrivende til å kunne angi både tiltak, sannsynlighet og konsekvens.

Eksisterende tiltak er også samlet i en bolk, noe som gjør det uoversiktlig å vurdere om man har tiltak som enten styrer sannsynlighet eller konsekvens for en gitt hendelse. Barnehagen bør angi både sannsynlighet og konsekvens for hver enkelt hendelse, og klargjøre om tiltak styrer sannsynlighet eller konsekvens. Barnehagen må også enes internt om graderingen av sannsynlighet og konsekvens. (Dvs hva mener vi med middels sannsynlighet og middels konsekvens). Dersom man etter en angivelse av sannsynlighet og konsekvens kommer ut med en risiko på gult eller rødt, forventes det at barnehagen vurderer ytterligere tiltak for å redusere risiko. Slik oppfølging skal være skriftlig. Vi forventer at man har en felles forståelse av akseptert restrisiko etter tiltak (gjelder ved f.eks klatring i høyden).

I risikovurderingene bør man i størst mulig grad henvise til konkrete rutinebeskrivelser, for eksempel ved å lenke mellom risikovurderinger og rutinebeskrivelsene i PBL Mentor.

Vi vurderer at sikkerheten i stor grad er ivaretatt ved barnehagen, men at barnehagen ikke kan dokumentere hvilke risikosituasjoner som er vurdert og i hvilken grad sannsynlighetsreducerende tiltak vises i rutinene. Veileder til forskriften, [Miljø og helse i barnehagen](#), sier at barnehagen skal gjennomføre risikovurderinger av forhold som omhandles i forskriften og som kan ha betydning for barnas helse og miljø (§ 7). Disse risikovurderingene skal være skriftlig. Dette henger sammen med det formålsparagrafen sier om systematisk forebygging av sykdom og skade, ikke bare rutiner for håndtering av slike hendelser når de først oppstår.

Dette tilsynet omhandler risikovurderinger og rutiner som skal ivareta barnas sikkerhet. Barnehagen må gjennomføre en kartlegging av relevante farer og uønskede hendelser med tanke på barns sikkerhet, og vurderer risikoen for det dere kommer fram til. Basert på risikovurderingen og identifiseringen av ulike risikoforhold skal barnehagens rutiner vurderes og eventuelt revideres, slik at dere reduserer sannsynligheten for at farene oppstår. Videre skal dere vurdere tiltak og beredskapsplaner for å redusere konsekvensen hvis uhellet først er ute. Vi viser til Miljøenhetens [faktaark nr. 71 om risikovurdering i barnehager og skoler](#).

Miljøenheten påpeker at det ikke er meningen dere skal risikovurdere enhver hendelse på et hvert sted, men holde fokuset på de relevante farene som medfører høyest risiko i den daglige driften. Har man gjort et systematisk og godt arbeid med risikovurderingen, vil den også kunne overføres

til en rekke andre aktiviteter som ikke direkte er blitt risikovurdert. Risikovurderingen må oppdateres hver gang forutsetningene som lå til grunn for vurderingene er endret.

Vi mener at følgende situasjoner/aktiviteter er aktuelle å risikovurdere:

Aktiviteter på barnehagens område:

- Matlaging
- Spikking
- Klatring
- Utelek innenfor gjerdet
- Hente/bringe-situasjonen
- Dyrehold/ besøk av dyr
- Bål inne på barnehagen, eller bruk av peis, lavvo

Turer utenfor barnehagen:

- Ulike faste turmål
- Bruk av buss
- Gåturer langs trafikkert veg eller andre forhold som kan medføre risiko
- Barn forsvinner
- Klatring i trær eller skrenter/berg
- Opphold ved vann/ bading/i båt/ på kai eller brygge, fising
- Aking, skøyting, skihopp
- Spikking, bruk av annet verktøy
- Matlaging/ bålbrekking

Listen er ikke uttømmende, og det kan være forhold ved Jakobsgrenda barnehage som er spesielle for deres drift og som gir andre risikopunkter.

3.2. Driver barnehagen systematisk internkontroll som forebygger ulykker og skader

Observasjon

Barnehagen bruker sjekklister fra PBL på mobil (daglig utesjekk avhengig av årstid, kontroll av tursteder, vernerunder etc). Avvik fra vernerunder registreres som avvik i PBL Mentor. Eksternt firma gjennomfører kontroll av lekeplassutstyr hvert år. Oppfølging av rapport fra lekeplasskontroll utkvitteres på papirrapporten i egen perm.

Alle risikovurderinger og rutiner er tilgjengelige for ansatte på mobil.

Barnehagen bruker mal for årshjul for HMS i PBL Mentor. Ved endringer i rutiner sendes det automatisk melding til ansatte slik at de kan oppdateres seg.

Avvikshåndtering

Alle ansatte har fått opplæring og er kjent med hvordan avvik skal meldes via mobil. Avvik som registreres på skjema ved f.eks daglig utesjekk, går automatisk inn i systemet med melding til styrer. Avvik følges opp og rettes kontinuerlig.

Ved skader på barn skrives det skademelding til forsikringselskap som legges som kopi i barnets mappe. Slike hendelser registreres også som avvik. Forhold som rettes når de oppstår, registreres som avvik. Nestenulykker registreres som avvik. Når ansatte melder avvik får de oppdatering på lukking av avviket via PBL Mentor.

Vurdering

Vår vurdering er at barnehagen har etablert et internkontrollsystem for å ivareta barnas helse, miljø og sikkerhet. Årshjulet, rutinebeskrivelser og utfylte sjekklister viser at barnehagen jobber

bevisst og systematisk med dette. Samtale med barnehagedelens og ansatte gir inntrykk av at barnehagens rutiner for å ivareta barnas sikkerhet er kjent i personalet.

Avvik registreres og følges opp på flere måter. Vi anbefaler at man samler mest mulig i systemet på PBL Mentor. Dette vil lette kontrollen med avvikslukkingen samt at det gir en bedre oversikt når man skal evaluere barnehagens rutiner. Vi anbefaler at også avvik fra eksterne kontroller, som f.eks lekeplasskontroll, legges inn som avvik i PBL Mentor.

3.3. Beredskap. Blir ulykkes- og faresituasjoner i barnehagen håndtert på en tilfredsstillende måte?

Merknad 1: Det bør gjennomføres beredskapsøvelser ut over brannevakuering.

Observasjon

Barnehagen har gjennomgått PBL's tiltakskort, og dette er gjort kjent for ansatte via PBL Mentor. Barnehagen skal gjennomgå dette med ansatte før sommeren 2019. Beredskap er diskutert på avdelingsmøter og personalmøter, og man har startet diskusjonen omkring hvordan man skal øve på dette og hvilke situasjoner som er mest sannsynlige for barnehagen.

Vurdering

Vi vurderer at barnehagen har tilfredsstillende beredskapsrutiner for å håndtere en rekke ulykkes- og faresituasjoner. Det er viktig at barnehagen øver på ulike typer hendelser for å vurdere om etablerte rutiner er hensiktsmessige. Øvelser kan både være skrivebordsøvelser, men også rollespill med og uten barn tilstede.

3.4. Andre forhold fra befaring

3.4.1. Lydforhold innendørs

Avvik 2: Det er sannsynlig at lydnivå innendørs fra radonvifter overskrider gjeldende grenseverdier.

Det må fremlegges dokumentasjon i form av lydmålinger på at lydnivå fra tekniske installasjoner (radonvifter) på Marihaugen er i henhold til regelverket. Dersom lydmålinger viser for høyt lydnivå på innelekeområdet, må det iverksettes tiltak for å sikre tilfredsstillende lydnivå..

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 21 Lydforhold.

Observasjon

Ved gjennomføring av radonmåling i 2017 ble det påvist høyt radonnivå i to rom i avdeling Marihaugen (tidligere avd Fredrikkefryd). Barnehagen monterte etter forslag fra radonfirma tre radonvifter i lokalene. Styrer opplyste ved befaringen at viftene noen ganger slås av pga høyt lydnivå. Det ble ved befaringen erfart forhøyet lydnivå fra de radonviftene som var påslått. Det er gjennomført ny sporfilm måling av radon i lokalene våren 2019 og rapport vil foreligge før sommeren.

Vurdering

Barnehagens lokaler og uteområde skal i henhold til §21 i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler ha tilfredsstillende lydforhold.

Lydnivå fra tekniske installasjoner, som vifter, reguleres av NS8175. Kravet er at lydnivå fra tekniske installasjoner skal være mindre enn $L_{p,A,T}$ 30 dB og $L_{p,AF,max}$ 32 dB. Vi vurderer det som sannsynlig at disse grenseverdiene overskrides, og ber derfor om en dokumentasjon i form av lydmåling for å avklare om dette er et avvik fra forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler §21. Lydmålinger skal gjennomføres etter Norsk standard NS ISO 16032, alternativt etter forenklet metode beskrevet i vedlagte Retningslinjer for gjennomføring av orienterende byggt tekniske lyd målinger i skoler og barnehager (se vedlegg).

Støy er definert som uønsket lyd. Støy oppleves som slitsomt, og kan derfor medvirke til stress og helseplager over tid, selv om støyen i seg selv ikke er så høy at den gir hørselsskade.

3.4.2. Lydforhold på uteområdet

Avvik 3: Det er sannsynlig at bygningens ventilasjonsanlegg gir for høyt lydnivå på deler av barnehagens uteområde.

Det må fremlegges dokumentasjon i form av lyd målinger på at lydnivå fra bygningens tekniske installasjoner på barnehagens uteområde er i henhold til regelverket. Dersom lyd målinger viser for høyt lydnivå, må det iverksettes tiltak for å sikre tilfredsstillende lydnivå på uteområdet.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 21 Lydforhold.

Observasjon

Ved befaringen av uteområdet ble det påpekt høyt lydnivå fra bygningens ventilasjonsanlegg. Dette gjelder spesielt på østsiden av bygget ved ballbingen.

Vurdering

Barnehagens lokaler og uteområde skal i henhold til §21 i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler ha tilfredsstillende lydforhold.

Lydnivå på uteoppholdsareal for barnehager fra tekniske installasjoner reguleres av NS8175. Kravet er at lydnivå på barnas uteområde skal være mindre enn $L_{p,AF,max}$ 40 dB. Vi vurderer det som sannsynlig at disse grenseverdiene overskrides, og ber derfor om en dokumentasjon i form av lyd måling for å avklare om dette er et avvik fra forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler §21. Lydmålinger skal gjennomføres etter Norsk standard NS ISO 16032, alternativt etter forenklet metode beskrevet i vedlagte Retningslinjer for gjennomføring av orienterende byggt tekniske lyd målinger i skoler og barnehager.

Støy er definert som uønsket lyd. Støy oppleves som slitsomt, og kan derfor medvirke til stress og helseplager over tid, selv om støyen i seg selv ikke er så høy at den gir hørselsskade.

3.4.3. Sikkerhetsforhold på uteområde

Avvik 4: Lekehus og tipier på uteområde har ikke tilfredsstillende fallunderlag.

Lekehus og tipier må plasseres på underlag med tilfredsstillende fallunderlag jf forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Avvik 5: Det er sannsynlig at fallunderlaget i sandbassengene har for dårlig støtdempende effekt i forhold til fallhøyden på de ulike apparatene.

Det må fremlegges en kvalifisert vurdering av om den støtdempende effekten av underlaget i sandbassengene er i henhold til regelverket.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Observasjon

Det ble ved befaringen av utelekeområdet påpekt at lekehus og tipier står på grusunderlag/hardstampet jord. Styrer opplyste at barna får lov til å leke på takene av lekehusene og på toppen av tipiene.

Større lekeapparater som klatrehus og sklier står i sikkerhetsbasseng med støtdempende fallsand. Styrer opplyste ved befaringen at fallsand skal etterfylles ved dugnad i mai 2019.

Vurdering

Barnehagen skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges (jf forskriftens §14). Klatring på toppen av lekehus vil kunne gi en fallhøyde på 1,5 m, mens klatring til toppen av tipier vil kunne gi en fallhøyde på ca 2 m. I henhold til forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr skal lekeplassutstyr med fallhøyde over 60 cm stå på støtdempende underlag. Utilfredsstillende fallunderlag under høye lekeapparater øker risikoen for alvorlige skader ved fall. Vi vurderer at lekehus og tipier ikke har tilfredsstillende fallunderlag.

Ved befaringen vurderte vi den støtdempende effekten av fallsand i sikkerhetssoner til å være dårlig. Underlaget var stedvis pakket hardt og med mye finstoff. Styrer opplyste at det skal fylles på mer fallsand ved dugnad i mai. Dybden på fallsanden avhenger av fallhøyde og hvilken type utstyr man har. I utgangspunktet skal slikt utstyr ha ca 30 cm dyp fallsand (jf Norsk standard EN 1176). Vi er usikre på om kun en påfylling av fallsand vil gi tilstrekkelig dybde og falldempende effekt siden avgrensingen av sandbassenget (høyde på avgrensende stokker) er lav. Vi mener derfor det er sannsynlig at den støtdempende effekten er for dårlig. Personell med kompetanse på NS 1176 må derfor vurdere om den falldempende effekten i sandbassengene tilfredsstillende regelverket.

3.4.4. Bruk av hånddesinfeksjonsmidler

Merknad 2: Barnehagens ledelse bør foreta en risikovurdering av plassering og behov for dispensere for hånddesinfeksjon.

Observasjon

Det er montert dispensere med alkoholbasert desinfeksjonsmiddel med føler flere steder i barnehagen.

Vurdering

Dispensere er montert slik at barn kan få middelet i ansiktet/øyene, og dette kan medføre irritasjon/skade på øyne. Vi mener hånddesinfeksjon skal være tilgjengelig for voksne, men at håndhygiene både for barn og voksne i størst mulig grad skal løses med håndvask. Desinfeksjon kan brukes i smittesituasjoner eller på tur. Mer informasjon om hygiene og bruk av

desinfeksjonsmidler finnes på nettsidene til [Folkehelseinstituttet](#) under kapittelet Håndhygiene og bruk av desinfeksjonsmidler.

Barnehagens ledelse bør vurdere plasseringen og tilgjengeligheten av dispensere for hånddesinfeksjon.

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Merknad er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Med hilsen
TRONDHEIM KOMMUNE

Marianne Langedal
miljøsjeff

Bente Høier
sjefsingeniør

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg: Retningslinjer for gjennomføring av orienterende byggtekniske lydmålinger i skoler og barnehager.

Kopi uten vedlegg:

Postmottak Fagenhet OU